

PO STOPÁCH TAJEMSTVÍ LEONARDA DA VINCI

HLEDÁNÍ PRAVDY

OBSAH

1. Intro
2. Pařížský poledník a prokletá pyramida
3. Převorství siónské
4. Městečko Rennes–le–Château a farní kněz Bérenger Sauniere
5. Svatý grál a Máří Magdalena
6. Svitky od Mrtvého moře
7. Rosslynská kaple
8. Kostel Saint-Sulpice
9. Záhada Leonarda da Vinci
10. Poslední večeře
11. Odhalení skutečného tajemství

MUDr. Petr ENGEL

<http://engel.ic.cz>

engel@tiscali.cz

© 2007

1. Intro

Za posledního půl roku jsem vstřel poměrně velké množství informací o svatém grálu, Leonardu da Vinci, Ježíšovi a Marii Magdaleně, templářích, merovejské dynastii a podobných, ne vždy zcela jasných poznatků a tvrzeních, která nelze ale v současnosti přesvědčivě dokázat nebo prokázat, a která jsou zahalena tajemstvím a opředená mnoha legendami.

Měl jsem potřebu se s tím nějak „vyrovnat“ a proto vzniknul i celý blok nazvaný „Po stopách tajemství Leonarda da Vinci“. Snažil jsem se shrnout mnohé z názorů, teorií a poznatků, které se zmíněnými tématy zabývají. Jak se mi to podařilo, posuďte sami.

V posledním roce se, hlavně po vydání „*Šifry mistra Leonarda*“ Dana Browna a uvedení stejnojmenného filmu do kin, se po celém světě i u nás objevilo nespočet publikací, „zabývajících“ se svatým grálem, turínským plátnem, merovejskou dynastií, vztahem Ježíše a Máří Magdaleny a dalšími podobnými náměty. Některé pocházejí z dílny opravdu odborníků, zabývajících se již dlouho touto problematikou, ale i z pera nadšenců pro danou problematiku, spisovatelů, ne historiků, kteří však interpretují danou problematiku a závěry, ke kterým docházejí, jakoby podložené seriózním badáním a logikou, takže se na první pohled tváří velice věrohodně. Člověk, který nesleduje souvislosti, a nestuduje věrohodnost těchto pramenů se snadno může v dané problematice „ztratit“.

Mezi tento typ publikací patří i „*Svatá a krev a svatý grál*“, autorů Michaela Baigenta, Richarda Leigha a Henryho Lincolna, jejichž autoři jsou však právě nadšenci v tom dobrém slova smyslu, ale jako spisovatelé a „nehistorici“ předkládají závěry, které se nezakládají na pravdě, závěry, které lze jen velice těžko doložit. V podobném stylu je psáno i „*Tajemství teplářů*“ autorů Linn Picknett a Clive Prince, kteří, mimo jiné, dospívají k názoru, že autorem turínského plátna je právě Leonardo da Vinci. Tato problematika je velice obsáhlá, takže o turínském plátnu a event. jeho autorství někdy později.

Na druhé straně stojí publikace autorů, vědců, biblistů, profesorů věhlasných universit po celém světě, kteří se snaží nepravdy, nebo omyly, publikované ve výše uvedených publikacích korigovat a upřesňovat na základě výsledků nejmodernějšího badání ohledně dané problematiky.

A je pak na nás, čtenářích, abychom se v dané problematice alespoň trochu orientovali a dokázali tak odlišit, co je a není pravděpodobné, *kde je pravda a kde lež...*

2. Pařížský poledník a prokletá pyramida

Po Paříži je skutečně rozseto sto třicet pět medailonů (jak zmiňuje Dan Brown v *Šifře mistra Leonarda*) a pocházejí z roku 1994. Do země hlavního města byly zality, aby oslavovaly Françoise Arago (1786 – 1853), jenž byl považován za otce popularizace vědy. Jeho jméno je vyryto na každém medailonu. Tyto medailony opravdu souvisí s pařížským poledníkem a vyznačují jeho trasu. Trasu, na jejímž stanovení se řemeslně podílel astronom Arago. Až do roku 1942 vévodila bronzová socha tohoto vědce malému náměstí Île-de-Sein nedaleko bulváru Arago, ale stejně jako mnoho ostatních soch v Paříži byla za 2. světové války roztavena. Zbyl z ní jen podstavec. Odtud vzešel nápad holandského umělce Jeana Dibbetse rozmístit medailony a zřídit tento „imaginární monument“. Dibbetova trať měří 17 kilometrů. Prochází šesti pařížskými obvody – okolím náměstí Pigalle, Lucemburskou zahradou, Louvrem (čtyři medailony, z nichž jeden je za pyramidou) nebo Palais Royal. Podle Dibbetse má procházka pařížského chodce putujícího od medailonu k medailonu „připomínat počátky měření prvních kartografů“.

Je třeba se vrátit do roku 1669, kdy Ludvík XIV. založil Akademii věd a pařížskou observatoř. Tehdejší vědci chtěli odhalit záhady vesmíru a zhotovit mapy. Stanovili základy geodézie, „vědy o tvaru a rozměrech země“. Stanovili, že každý bod planety je určitelný svou zeměpisnou šířkou a zeměpisnou délkou, které jsou na sebe kolmé. Zeměpisné šířky jsou rovnoběžné přímky a počítají se od rovníku ve stupních. Poledníky určují zeměpisné délky a procházejí oběma póly. Aby mohly být umístěny a očíslovány na globusu, bylo zejména kvůli námořníkům třeba náhodně zvolit jeden, označený jako výchozí. V 17. století si francouzští vědci „vybrali“ jako první. „Jejich“ poledník („pařížský poledník“) bude téměř po století „výchozím poledníkem“ pro navigátory, zeměpisce, cestovatele... až do dne, kdy v roce 1884 pod vlivem britské námořní nadvlády bude po mezinárodní dohodě definitivně nahrazen Greenwichským poledníkem.

Když Dan Brown tvrdí, že mosazná linie v Saint-Sulpice se shoduje s trasou „pařížského poledníku“, mýlí se. Odchyluje se od něj o několik set metrů. Nicméně díky tomuto „omylu“ může na stejnou, „posvátnou“ linii umístit všechna místa svého příběhu: Louvre, jímž skutečně pařížský poledník prochází, Saint-Sulpice, kudy neprochází, a Rosslynskou kapli, kterou jistě také prochází nějaký poledník, ale ne ten pařížský!

Pyramida v Louvru byla zbudována v roce 1989 americkým architektem Ieohem Ming Peiem za vlády presidenta Françoise Mitteranda, přezdíváného Sfinga. Skleněná špice měří dvacet jeden metr a váží necelých devadesát tun. Architektonický a technický počín, který stál přes patnáct milionů eur. Převrácená pyramida, jejíž vrchol směřuje dolů, dotýkající se své miniaturní repliky byla postavena v roce 1993, v druhé fázi úprav velkého Louvru. Propouští denní světlo do obchodní galerie zvané Carrousel du Louvre.

O François Mitterandovi, který za své vlády nechal v roce 1989 vybudovat skleněnou pyramidu v Louvru se šíří velké množství hloupostí. Jistě také proto, že přese všechno zůstává složitou a záhadnou osobností. Přezdívku Sfinga si vysloužil svým slavným úsměvem, téměř stejně záhadným, jako je ten *Mony Lisy*. O jeho zálibě pro tajemství, umění mást stopy a „pravdivém lhaní“ bylo řečeno vše. Bývá zdůrazňována jeho láska k literatuře, zájem o astrologii a záhady (před volbami v roce 1981 navštívil Rennes-le-Château a trval na návštěvě míst Bérenger Sauniera) a také fascinace smrtí...

Dan Brown v *Šifře mistra Leonarda* tvrdí, že „na výslovný požadavek presidenta Mitteranda byla pyramida zkonstruována z přesného počtu 666 skleněných tabulí (...), 666 je číslo samotného Satana.“ To, že Mitterand požadoval, aby pyramida byla tajně poznamenána Satanovým číslem je lživé a úplně směšné.

Konečné slovo k celé kauze poskytlo tiskové oddělení muzea Louvre: „Celkem se pyramida skládá z 673 prosklených tabulí, 603 kosočtverců a 70 trojúhelníků.“ Pravda je, že šplhat na budovu, aby tato čísla ověřil, se nikomu nechce.

3. Převorství síónské – Prieuré de Sion

Převorství síónské – Prieuré de Sion – bývá označováno za jednu z nejstarších a nejvlivnějších tajných společností v Evropě. Na seznamu velmistřů této společnosti se objevují i jména Leonarda da Vinci a Jeana Cocteaua. Již samotná existence této společnosti přitom byla předmětem dohadů, díky čemuž jsou často terčem posměchu i tvrzení o jejich údajných aktivitách a samotné dopady činů převorství bývají zcela ignorovány. Postupně však vychází najevo, že věci nejsou ani zdaleka tak jednoduché.

Převorství síónské upoutalo poprvé pozornost anglicky hovořícího světa koncem roku 1982 díky knize *The Holy Blood and Holy Grail* (Svatá krev a svatý grál) autorů Michaela Baigenta, Richarda Leigha a Henryho Lincolna. V zemi, kde jmenovaná společnost vznikla, se nicméně o její existenci začalo veřejně hovořit už na počátku šedesátých let. Jedná se vlastně o pseudozedenářský či rytířský řád s jistými politickými ambicemi a – podle všeho – i značnou zákulisní mocí. Kromě uvedené obecně znějící charakteristiky je nicméně obtížné Převorství síónské jakkoli dále konkrétněji zařadit – snad i vinou poněkud chimérické povahy celé jeho existence.

Základní prvek údajné moci Převorství síónského představuje tvrzení, podle něhož jsou jeho příslušníci (a od nepaměti byli) strážci jakéhosi obrovského tajemství – jednoho z těch, která by v případě vyzrazení otřásla samotnými základy církve i států. Převorství síónské, které je někdy označováno (kromě mnoha dalších jmen) rovněž jako Síónský řád či Řád Naší Panny Síónské, samo uvádí za okamžik svého zrodu první křížovou výpravu roku 1099. Tehdy se ale mělo jednat o pouhé oficiální vytvoření skupiny, jejíž samotná činnost spočívající ve střežení jakéhosi nebezpečného tajemství sahá do mnohem vzdálenější minulosti.

Příslušníci převorství rovněž tvrdí, že jejich organizace stála za vytvořením řádu templářů – tajemné organizace středověkých mnichů v rytířské zbroji provázaných temnou pověstí. Převorství i templáři zůstali podle těchto tvrzení jednou a toutéž organizací řízenou stejným velmistrem – až do rozkolu v roce 1188, od něhož se obě skupiny napříště ubíraly vlastními cestami. Převorství pokračovalo dál pod vedením velmistřů, mezi něž patřila řada nejslavnějších jmen historie lidské společnosti – nescházejí zde muži jako sir Issac Newton, Alessandro di Mariano Filipepi (známý jako Botticelli), Robert Fludd (anglický okultistický filozof) a samozřejmě Leonardo da Vinci, jež stál údajně v čele převorství posledních devět let svého života. Mezi muže řídící převorství v nedávné minulosti patřili Victor Hugo, Claude Debussy a rovněž herec, spisovatel, dramatik a filmař Jean Cocteau. Převorství přitahovalo v průběhu staletí pozornost i dalších osvícených osobností, mezi něž v průběhu staletí patřila nejen Johanka z Arku, ale i Nostradamus (Michel de Notre Dame) a dokonce i papež Jan XXIII.

Údajným cílem Převorství síónského je chránit potomky starobylé merovejské královské dynastie vládnucí kdysi na území, které je dnes nazýváno Francií. Zmíněný rod zde panoval od 5. století až do zavraždění Dogoberta II. na konci 7. století.

Kritikové ovšem namítají, že Převorství síónské ve skutečnosti existuje teprve od padesátých let dvacátého století, přičemž se skládá z pouhé hrstky fantastů vydávajících mýty za skutečnost a nemajících jakoukoli skutečnou moc.

Cesta za hledáním pravdy o převorství se rozpadá do dvou částí. Na jedné straně stojí otázka existence Převorství síónského v současnosti či nedávné minulosti, zatímco na straně druhé

zůstávají tvrzení jeho příslušníků týkající se minulosti. Celý problém je natolik složitý, že nic, co je s touto organizací spojeno, nelze jednoznačně rozhodnout.

Moderní převorství síónské není (jak tvrdí jeho kritikové) pouhým výplodem několika Francouzů poblouzněných monarchistickými fantaziemi. A podle některých autorů (Lynn Picknett a Clive Prince) nejsou pochybnosti, že Převorství síónské v současnosti existuje a údajně má své stoupence mezi mnoha kultivovanými a vlivnými anglicky hovořícími muži a ženami.

Otázka jeho historického původu ale představuje naprosto odlišný problém. Je třeba přiznat, že kritikové mají pravdu, pokud tvrdí, že první zmínka o něm v jakémkoli dokumentu pochází teprve z 25. června 1956. Podle francouzských zákonů se musí všechny spolky registrovat, což se paradoxně týká i takzvané „tajných“ společností. Podle tvrzení převorství z doby jeho registrace bylo jediným cílem zajistit „studium a vzájemnou pomoc mezi členy“. Přes altruistický charakter podobného prohlášení se jedná současně o názorný příklad maximálně neutrálního vymezení činnosti. Převorství se ve skutečnosti přihlásilo k jedné jediné aktivitě, kterou mělo být vydávání časopisu nazývaného *Circuit*, který podle slov samotného převorství sloužil k šíření informací a obraně práv a svobod „bydlení za nízký nájem“ (obdoba obecních bytů v některých zemích). V tomto prohlášení jsou jmenováni čtyři zástupci společnosti, mezi nimi i Pierre Plantard, který je současně i šéfredaktorem časopisu *Circuit*.

Podle citací v knize *Svatá krev a svatý grál* představuje základní zdroj poznatků, týkajících se informací o Převorství síónském, soubor pouhých sedmi dokumentů záhadného původu uložených v pařížské Bibliotheque Nationale, které jsou jako celek známé pod názvem *Dossiers secrets* (doslova „tajná sbírka dokumentů“). Na první pohled se jedná o směsici historické genealogie a mnohem modernějších alegorických textů připisovaných jednak anonymním autorům, a jednak autorům s očividnými pseudonymy nebo využívajícími jména lidí, kteří nemají s celou záležitostí nic společného. Většina dokumentů se týká posedlosti převorství merovejským rodem a soustřeďuje se na tajemství spojené s Rennes-le-Château, zapadlé languedocké vesnice, jež představovala startovní bod výzkumů Baigenta, Leigha a Lincolna. První z tajných dokumentů tohoto souboru byl do knihovny uložen v roce 1964, třebaže je datován k roku 1956. Poslední dokument je deponován k roku 1967.

Jak dokazují informace obsažené ve zmíněných tajných dokumentech, stojí představa o trvání dynastie po smrti krále Dagoberta II. (nemluvě o pokračování jejího nástupnického práva až do konce dvacátého století) na – přinejmenším – vratkých základech. V nejhorším případě lze vše rovnou označit za fikci.

V případě moderního Převorství síónského brání naplnění jejich cíle, spočívajícího v obnovení vlády Merovejců, neskonalé překážky. Kromě toho, že by problém představovala proměna republikánské Francie na monarchii, kterou tato země před více než stoletím odmítla, nemá právě merovejská dynastie (za předpokladu, že by se dokázala prokázat pravost jejich potomků) žádný nárok na trůn, neboť v době panování Merovejců ještě žádný francouzský národ ani stát neexistoval.

Ale co nám říkají fakta?

Francouzští autoři Marie-France Etchegoin, reportérka časopisu *Nouvel Observateur*, která má na starost vyšetřování a specializuje se na kriminální případy a Frédéric Lenoir, filozof a sociolog, badatel při L'École des hautes études en sciences sociales (Škola vysokých studií

společenských věd) a vedoucí redakce *Monde des religions*, docházejí při svých pátráních k následujícím závěrům.

Pierre Plantard skutečně existoval. Zemřel v Paříži 3. února 2000. Údajně byl velmistrem Převorství siónského. Jedna z listin Tajných dokumentů – *Les Dossiers Secrets* – nese označení „Číslo 4 Im¹ – 249“. Tyto spisy údajně obsahují ručně psaný seznam dvaceti šesti velmistřů Převorství siónského označovaných „*Les nautoniers*“.

„*Dossiers secrets*“ se skutečně v regálech Francouzské národní knihovny nacházejí a některé jsou zaregistrovány pod signaturou „4 Im¹ – 249“. Tyto spisy by měly být archivem Převorství siónského. Do Národní knihovny byly na několikrát uloženy v polovině 60. let 20. století neznámým členem řádu. Kromě seznamu členů Převorství tyto spisy a jejich dodatky obsahují genealogické stromy, jejichž linie spojuje Dagoberta II. s Plantardem, a také kopie listin abbé Sauniera. Tyto listiny se objevují ve formě kopie. Mají formu obyčejných strojepisů nebo fotokopií.

Ve skutečnosti se „anonymní dárce“ sestával z ... trojice. Z Gérarda de Sede, samotného Pierra Plantarda a jistého Philippa de Cherisey, který byl básníkem a také talentovaným padělatelem. V roce 1979 se přiznal, že sám vyrobil pergameny, jež měl najít abbé Sauniere, stejně jako mnoho dalších dokumentů.

Skutečnost, že tajné spisy jsou padělky, nutně neznamená, že Převorství siónské neexistuje. Nebo, že neexistovalo.

V období křižáckých výprav u Jeruzaléma skutečně existoval klášter *Notre-Dame-de-Sion*, avšak s tajnou společností neměl nic společného. Faktem je, že žádný historik se o existenci jakéhokoli Převorství siónském nezmiňuje. Nikdo také nepodává žádnou, ani sebemenší spojitost mezi templáři vyhlazenými v roce 1307 a Převorstvím siónským, které mělo přežít v ilegalitě, a nikdo také Převorství nedává do souvislosti s *Rennes-le-Château*.

Výše uvedení autoři pátrající po důkazech o založení Převorství siónského skutečně tyto důkazy našli. A nemuseli se nořit do starodávných archivů, ani do vyprávění křižáků či poutníků směřujících do Jeruzaléma, kteří se zmínkám o Převorství skutečně vyhýbali... A to jednoduše proto, že tato instituce byla založena – 25. června 1956! Dnem, kdy Pierre Plantard její vznik ohlásil na obyčejné podprefektuře v *Saint-Julien-en-Genevois*, v departementu horní Savojsko. Převorství siónské je podle zákona z roku 1901 obyčejným spolkem. *Journal officiel* z 20. července 1956 uvádí jeho cíle bez konkrétnějšího upřesnění: „*Studium a vzájemná pomoc členů*“. Administrativu zajišťují čtyři osoby, z nichž jednou je Pierre Plantard, který se vůbec nejmenuje Pierre Plantard de Saint-Claire, ale krátce Pierre Plantard. Je průmyslovým návrhářem v jedné továrně na kamna v *Annemasse*.

Hlavní činnost jeho sdružení spočívá ve vydávání útlých novin *Circuit* prezentujících se jako „*Informační bulletin hájící práva a svobody domácností v panelových domech*“.

Ve stanovách Převorství siónského z roku 1956 má Převorství také podtitul: „*C.I.R.C.U.I.T.*“ shodný se jménem bulletinu o panelových domech, tentokrát však znamená „*Chevalerie d'Institution et de Regle Catholique Indépendante et Traditionaliste*“, tedy Nezávislé a tradiční rytířstvo katolické instituce a řehole! Podle stanov je cílem sdružení zřídit katolický řád, jež má v moderní podobě a při zachování tradičního charakteru obnovit starověké

rytířstvo. Dále jsou uvedeny pravidla a organizační hierarchie Převorství síónského. Na vrcholu hierarchie se nachází „nautonier“, stupeň používaný v anglosaském zednářství.

4. Městečko Rennes–le–Château a farní kněz Bérenger Sauniere

Rennes–le–Château leží v languedockém departmentu Aude poblíž města Limoux, které propůjčilo jméno slavnému *blanquette* či perlivému vínu. V 8. a 9. století se této oblasti říkalo Razes. Jde o místo s pochmurnou historií a dokonce ještě temnější (byť poněkud nejasnou) pověstí.

Prostý kněz François Bérenger Sauniere (1852 až 1917), který se narodil a vyrostl ve vesnici Montazels jen asi tři kilometry od Rennes–le–Château, učinil během oprav svého chátrajícího farního kostela před více než sty lety jakýsi blíže neurčený objev. Ovšem právě díky němu – buď zásluhou obrovské hodnoty nálezu nebo proto, že jej nález dovedl k něčemu, co posloužilo ke knězovu finančnímu prospěchu – dosáhl značného bohatství. Spekulace o skutečné podobě Saunierova objevu se v průběhu let lišily. Nejprozaičtější verze tvrdí, že našel poklad, zatímco podle mínění jiných kněz objevil něco mnohem tajemnějšího – jakousi Archu úmluvy, poklad Jeruzalémského chrámu či svatý grál. Mluvílo se dokonce o Kristově hrobce.

Podle dokumentů *Dossiers secrets* a knihy *Svatá krev a svatý grál* měla vesnice mimořádný význam pro Převorství síónské – třebaže konkrétní důvody zůstávají nejasné. Podle tvrzení samotného Převorství objevil Sauniere pergamen obsahující genealogické informace dokazující přežití merovejské dynastie a potvrzující nárok konkrétních jednotlivců na francouzský trůn – například Pierra Plantarda de Saint-Claira. Nikdo stojící mimo Převorství síónské nicméně tyto pergameny neviděl, celá myšlenka o pokračování merovejské dynastie je přinejmenším sporná a nemá valný význam vážněji se tímto tvrzením zabývat.

Jakýmsi centrem Rennes–le–Château je chátrající kostel zasvěcený sv. Marii Magdaleně. Kostelík je až přehnaně vyzdoben pozlacenými sádrovými soškami svatých a obsahuje obvyklé množství artefaktů, jaké ve svatostáncích bývají. Najdeme tady i některé neobvyklé prvky.

Nad vchodem mezi sádrovými ptáky a poničenými žlutými kachlemi jsou vytesána slova *Terribilis est locus iste* (Jak hrozné jest toto místo). Jde o citát z knihy Genesis (28:17), který je latinsky dokončen na oblouku vchodu do svatostánku: „Toto jest dům Boží a tu jest brána nebeská.“ Nade dveřmi dominuje socha Marie Magdaleny. Vchod do kostela střeží sádrový šeredně pokroucený démon. Šklebí se, má rohy a významně se krčí, zatímco na ramenou nese kroupku se svěcenou vodou. Kolem se tyčí čtyři andělé a každý z nich ukazuje jedno z gest, jež jsou součástí ukřižování. Nad nimi najdeme nápis *Par ce signe tu le vaincras* (Pomocí tohoto znamení si jej podrobíš). Proti vzdálené zdi se nachází obraz ukazující křest Ježíše, jenž je zde zachycen v poloze, která je přesným zrcadlovým obrazem démona. Démon i Ježíš hledí na jedno zcela konkrétní místo na podlaze uspořádané do šachovnicového vzoru. Na onom obrazu se nad Ježíšem tyčí Jan Křtitel a lije na něj vodu z lastury. Opakuje se tak motiv kroupky ve tvaru lastury, kterou nese démon. Je zjevné, že mezi znázorněním démona a Ježíše byly záměrně vytvořeny jisté paralely.

Démon u vchodu byl nazýván „Asmodeus“ a podle tradice střeží ukryté poklady. Podle jedné staré židovské legendy o stavbě Šalamounova chrámu král bránil rozličným démonům různými způsoby v zásazích do stavby svatostánku. Jeden z nich, Asmodeus, byl „zkrocen“ tím, že ho donutili nosit vodu – představující jediný živel, který ho dokázal udržet pod kontrolou. Pozoruhodné je, že zmíněná legenda se stala součástí zednářské tradice a docela jistě není náhoda, když v Saunierově kostele najdeme výjev, na němž je Asmodeus

ovládán právě tím, že musí nosit vodu – vše doprovázeno slovy „Pod tímto symbolem jej přemůžeš“. Pokud spojení s Asmodeem odpovídá skutečnosti, jde o značně podivnou věc, neboť se zde zcela záměrně spojuje zobrazení démona se symbolem Ježíšova křtu. Znamená snad, že zkrocení démona vodou bylo totéž, jako když Jan Křtitel polil vodou Ježíše? Kromě toho zde nacházíme i zvláštní přehození obvyklého pořadí řeckých písmen *alfa* a *omega* – prvního a posledního písmene, která bývají spojována s Ježíšem. Dalo by se očekávat, že alfa bude pod Janem (údajný Ježíšův předchůdce) a omega pod Ježíšem představujícím vyvrcholení. Ve skutečnosti je tomu naopak.

Jednotlivá zastavení křížové cesty jsou v tomto kostele rozmístěna neobvykle proti směru hodinových ručiček. Proč?

Basreliéf na přední straně oltáře byl údajně Saunierovou chloubou i radostí zároveň. Kněz sám se postaral o jeho definitivní úpravu. Znázorňuje ve zlatě oděnou Marii Magdalenu klečící při modlitbě. Před sebou má otevřenou knihu a u kolen lebku. Její prsty jsou podivně propleteny v poloze označované obvykle jako *latté*. Před ní se tyčí kříž vyrobený zřejmě z čerstvých listnatých větví. Za skalnatou jeskyní, kde klečí, lze rozeznat obrysy budov rýsujících se v dálce proti horizontu. Podivné je, že ačkoli lebka a otevřená kniha patří mezi obvyklé symboly spojované s Marií Magdalenou, chybí zde džbán a vonná mast.

Marie Magdalena se objevuje rovněž na vitráži okna nad oltářem, kde zřejmě právě vylézá zpod stolu, aby pomazala Ježíšovy nohy drahými mastmi. Celkem se v kostele nachází čtyři vyobrazení Marie Magdaleny, což je i s přihlédnutím k její roli patronky tohoto svatostánku na tak malou budovu až příliš. Saunierovo zaujetí zmíněnou sveticí je ještě zdůrazněno pojmenováním jeho knihovny – *Magdalenina věž* – a jeho vlastního sídla, *Villa Bethany*. Betánie je biblický název místa, kde žila rodina, jejímiž členy byli Lazar, Marta a Marie.

Vedle kostelíku leží hřbitov, který je díky neustálým vloupáním a několika krádežím dnes pro veřejnost uzavřen. Tady jsou zajímavé dvě věci. Hrobka Bérengera Sauniera byla z původního místa přemístěna. Nyní je jeho hrobka umístěna za hřbitovní zdí na soukromém nádvoří kostelíka. Jeho současná rostoucí popularita totiž způsobila, že návštěvníci zapříčinili nejen jeden problém, ne-li skutečnou škodu. Jako například krádež malého keramického náhrobku hospodyně Otce Sauniera Madam Marie Denarnaud. Ale na tomto malém hřbitově bychom si měli všimnout ještě něčeho. Na vnější části kostelní zdi vidíme asi tak tři metry nad zemí řadu cihel, která opisuje obvod kostelíka. To podle antické symboliky značí, že je na daném místě pohřben král. Ale k čemu se tento symbol vztahuje? Na tomto místě totiž nebyl nikdy žádný panovník pohřben. Někteří tvrdí, že to může signifikovat významnou relikvii náležící „*králi všech králů*“ – Ježíši Kristovi. Je to možné?

Otázek kolem města Rennes je stále víc než dost. Proč nechal Sauniere nad vstupní dveře do kostela vytesat nápis „*Toto jest strašné místo*“ (*Terribilis Est Locus Iste*)? Proč Sauniere trávil celé dny v Louvru před Pousinovou malbou z roku 1640 nazvanou *Pastýři z Arkádie*? Která, jak se zdá, zachycuje krajinu v okolí Rennes a hrobku s nápisem *Et in Arcadia ego*. Doslovně přeloženo jako „*I v Arkádii jsem já*“. Proč Saunierova hospodyně Marie Denarnaudová říkala: „*Tady lidé chodí po zlatě a ani o tom nevědí*“. Proč v tomto městě existuje zvláštní zákon, který zakazuje kopání do země a to i v případě obyčejného sázení květin? Proč v kostele v Rennes drží misku na svčenu vodu démon jménem Asmodeus, který v hebrejské mytologii střeží Šalamounův poklad? Proč zobrazuje mozaika nad oltářem poslední večeři Páně s ženou, klečící u Kristových nohou a pohárem u jejích rukou? Má to být snad narážka na spojitost

mezi poslední večeří a Máří Magdalenou? Proč jsou uvnitř kostela uspořádány sochy svatých tak, že jejich iniciály tvoří slovo grál, pokud se spojí písmenem M jako Máří Magdalena? Proč je křížová cesta zobrazena v obráceném pořadí? Proč má panel zobrazující Kristovo uložení do hrobu vždy v pozadí Měsíc? Proč nechal Sauniere postavit velkou Magdaleninu věž a podle diáře zednického mistra ukryl v jejích základech truhlu?

Co říkají fakta?

Starodávný kotel byl oficiálně posvěcen v roce 1059, ale jeho vznik možná spadá do osmého století a podle legendy měl být postaven, aby do něj byl umístěn hrob Magdaly, manželky posledního merovejského krále Sigiberta IV., syna Dagoberta II. To nás přivádí k přerušené linii Merovejců, přímých potomků dětí Ježíše a Máří Magdaleny. V renneském kostele ale nebyla po slavné merovejské hrobce nalezena sebemenší stopa. Každopádně podle některých autorů prý abbé učinil neobvyklý objev v oltářním sloupu, jež vypadá dosti starodávně.

Tento vyřezávaný sloup měl být dutý. Na tom by nebylo nic výjimečného, protože oltářní sloupy často ukrývají relikvie. Když Sauniere odstranil oltářní kámen, měl najít skrýš a vytáhnou z ní tři dřevěné válečky omotané pergameny. Ohromený farář prý vyhnal svědky, aby dokumenty sám prozkoumal. Tyto pergameny už pak nikdo nikdy nespatriil a oni pověstní svědkové jsou již mrtví...

Objev nicméně abbé Sauniera dovedl k tomu, že se při kopání soustředil na těžkou dlaždici u paty oltáře. S pomocí dvou zedníků odkryl kámen, jehož zakrytá strana byla vytesaná. Když jej zvednul, našel...vchod do hrobky. Pravdivost tohoto objevu nepotvrzuje nic, kromě zápisu abbého deníku z 21. září 1891: „Objevení hrobu.“

Nato se Sauniere po nocích pouští do vykopávek na vesnickém hřbitově! Jedinou společností je mu jeho věrná služebnice Marie Denarnaudová, mladá žena, která se stane jeho důvěrníci, dědičkou a možná i milenkou.

Fámy o bohatství abbého Sauniera se šíří od roku 1896, tedy od roku, kdy zahajuje nákladné práce. Výzdobu kostela svěří domu Giscard, velké toulouské dílně, který vytvoří i tympanon, basreliéf, sochy a křížovou cestu. Poté na jméno Marie Denarnaudové zakoupí mnoho pozemků, dává zbudovat velkou novorenesanční vilu a k ní nechává přistavět knihovnu ve věži. Na počest Máří Magdaleně, patronce kostela, dává vile jméno Betanie a věži Magdala. Tady nákladně hostí vážené občany kraje, a podle některých neověřitelných zdrojů dokonce i významné pařížské osobnosti, mezi jinými i slavnou pěvkyni Emmu Calvé.

Kde přišel Sauniere k penězům, za něž po deset let financoval tento životní styl a práce najatých architektů, stavitelů, dekoratérů, umělců a řady dělníků? Abbé umírá 22. ledna 1917 a tajemství si sebou odnáší do skromné hrobky své fary. Roku 1946 Saunierova služebná a dědička Marie Denarnaudová prodává jeho majetek za doživotní důchod obchodníku Noëlu Corbuovi, který se stane jejím přítelem. Věrná Marie umírá 30. ledna 1953 na mozkovou mrtvici, aniž by o záhadě cokoliv prozradila, a její smrtí příběh abbé Sauniéra končí. A tady začíná legenda, z níž lze čerpat až do nekonečna.

Někteří autoři, kteří se zabývali „záhadami“ kolem Rennes-le-Château a abbé Sauniera, došli k závěru – opíraje se o fakta a dokumenty, které je možno ověřit –, že finanční prostředky získal Sauniere kupčením se mšemi. Jde o to, že podle dávného zvyku může katolický kněz celebrouvanou bohoslužbu spojit se zvláštním záměrem, nejčastěji přáním

klidného odpočinku duši věrného zesnulého. Na oplátku dostane dary nebo naturálie. Pokud kněz obdrží více darů, než ve skutečnosti odslouží mši, provozuje černý obchod se mšemi.

Nejpravděpodobnější se zdá hypotéza spojující černý obchod se mšemi a případný objev malého pokladu v hrobce. Ne zcela správné by asi bylo odsouvat do pozadí i stopu pergamenů. Pro potvrzení těchto (i jiných) hypotéz však chybí jakékoli důkazy.

Mnozí autoři se domnívají, že Saunierův objev se neomezuje jen na zlaté mince, ale že má i duchovní rozměr. Gérard de Sede ve svém díle o Rennes-le Château z roku 1967 (*L'Or de Rennes ou la Vie insolite de Bérenger Saunier*) neprozrazuje nic menšího než obsah listin, které farář objevil. A obsah ne jen tak ledajaký! Dokumenty měly prozrazovat (a to ve formě genealogického stromu s pečeti Blanky kastilské), že ve Francii žije zapomenutá dynastie založená Chlodvíkem v roce 481, dynastie, již byl odcizen trůn. Její poslední představitel se jmenoval Dagobert II. Byl zavražděn roku 679, ale měl syna, Sigiberta IV. Až dosud je všechno pravda. Tento Sigibert, pokračuje de Sede, byl zachráněn a tajně převezen do Rennes-le Château. Podle Gérarda de Sede se Sigibert oženil s dcerou vizigótského krále, a pár tak založil rodovou linii. Ta si jako jediná může nárokovat francouzský trůn. A tady už začíná román, protože nemnohá svědectví, která o Sigibertovi existují, zavdávají příčinu k domněnce, že svého otce o mnoho nepřežil. Navíc žádná seriózní studie neumožňuje nastolit souvislost mezi Rennes a Merovejci. Navíc se Gérard de Sede nechává slyšet, aniž by byl konkrétnější, že díky pergamenům našel jednoho z merovejských potomků. Říká si Pierre Plantard de Saint-Claire.

Autoři *Svaté krve a svatého grálu* tvrdí: „Magdalena, tajemná postava z evangelií, byla ve skutečnosti Ježíšovou ženou. Měli spolu jedno nebo více dětí a po ukřižování Magdalena tajně uprchla do Galie, protože věděla, že zde najde útočiště u židovských komunit, které se usídlily na jihu země. Ježíšovo přímé potomstvo tedy zakořenilo v Galii, neboť Magdalena sem s sebou přinesla jedno nebo více jeho dětí a tento „sang réal“ par excellence se v tajnosti předával přibližně čtyři století. Následovalo několik dynastických spojení s jinými židovskými rodinami, ale také s Římany a Vizigóty. V 5. století se Ježíšův rod zkřížil s Franky a dal vzniknout merovejské dynastii.“ Pierre Plantard de Saint-Claire je tedy přes Dagoberta II. Ježíšovým potomkem.

Podle autorů *Svaté krve a svatého grálu* bylo toto fantastické tajemství o manželství Ježíše a Máří Magdaleny a o jejich potomstvu po staletí chráněno díky ultra tajné společnosti Převorství síónského, které po první křížové výpravě založil roku 1099 Godefroi de Bouillon. Členové Převorství měli být pravými vůdci templářského řádu.

5. Svatý grál a Máří Magdalena

Je spíše hezká – tak, jako jsou hezké řecké bohyně –, než abychom ji mohli označit za krásnou podle kritérií naší moderní doby. S výraznými rysy a dlouhými vlasy s pěšinkou uprostřed čela z ní vyzařuje takřka učitelská přísnost a mravní bezúhonnost. Vidíme zde jen málo, co by se dalo spojit s chlípností a smyslností, o jaké v souvislosti s ní vyprávějí legendy. Aby bylo jasno – to, o čem právě hovoříme, je hlava Marie Magdaleny. (Picknett&Princ)

Marie Magdalena je považována za ústřední bod mnoha dávných mystérií a její moc sahá až do naší současné kultury. V provensálském městě St. Maximin se každoročně se slaví svátek Marie Magdaleny, vždy v neděli, která je nejbližší jejímu svátku 22. července. Samotná Marie Magdalena je vnímána jako místní světice, třebaže na zdejší pobřeží dorazila až v poslední etapě svého života. Věří se, že sem připlula z Palestiny, aby se usadila právě v Provence, kde posléze rovněž zemřela. Moc, kterou tu dodnes má, je taková, že ji lidé v této oblasti nejen uctívají, ale rovněž až podivně vášnivě *milují*.

Zbožňování, jehož se Marii Magdaleně v Provence dostává, má mimořádný, až fanatický charakter. Dodnes přetrvávající legendy hovoří o její smrti právě v těchto končinách a mnozí je považují za skutečnost. Nejedná se však jenom o další příklad přežívání zbožných katolických tradic? Naskýtá se mnoho otázek, z nichž asi nejpodstatnější jsou tyto: jak je vůbec možné, aby se tělo palestinské Židovky z 1. století dostalo tak daleko, aby mohlo být uloženo k poslednímu odpočinku v jižní Francii? A co je tak zvláštního na oné ženě, na této jedné konkrétní světici, aby to vyvolávalo takové vášně a zbožňování ještě tak dlouho po její smrti? A proč (i kdyby to všechno byla skutečně pravda) věnovalo Převorství síónské právě jí tak neobvyklou úctu?

Marie Magdalena byla a mnohými lidmi i dnes je vnímána jako prostitutka, která měla ne jasně definovaný, ale jednoznačně blízký vztah k Ježíšovi. Tento všeobecně sdílený předpoklad o poměru oněch dvou osob zazněl i v písni Tima Rice a Andrewa Lloyd Webera „*I Don't Know How to Love Him*“ (nevím, jak ho mám milovat) v muzikálu Jesus Christ Superstar (1970). Marie Magdalena je zobrazena jako „kurvička se srdcem“, jíž zde náleží role Ježíšovy utěšitelky vracející mu víru ve vlastní cenu. (Picknett&Princ)

To ale není pravda. Myšlenka, že Máří Magdalena byla prostitutkou se datuje do roku 591, kdy papež Řehoř Veliký identifikoval v jednom ze svých kázání hříšnici, o které se zmiňoval Lukáš jako Máří Magdalenu. Avšak tato identifikace se v evangeliích neztotožňuje se žádným důkazem. A tak v roce 1969 Vatikán chybu Řehoře Velikého oficiálně přiznal.

Pouze jako kající prostitutka byla připuštěna do společnosti světců a šíření její legendy bylo plně založené na zdůrazňování Magdaleniny kajícího spojené s nikterak pohodlným osamoceným životním stylem. Marie Magdalena směla být světicí, pokud se zřekne sama sebe.

Síla, kterou dnes Marie Magdalena má, působí na první pohled zvláště – zejména, pokud si uvědomíme, že samotný Nový zákon se o ní sotva zmiňuje. Pokud někdo vymyslel něco vskutku fantastického o Marii Magdaleně, byla to křesťanská církev. Vžitý obraz kající prostitutky nemá nic společného s Magdaleniným příběhem, jak ho líčí evangelisté Matouš, Marek, Lukáš a Jan. Postava skutečně zachycená v Novém zákonu je docela jiná, než osoba vykouzlená později církví.

Jedinými texty, které mají vztah k Marii Magdaleně jsou evangelia. Až donedávna považovala většina křesťanů Marii Magdalenu za okrajovou postavu v širším příběhu Ježíše a jeho stoupenců. V průběhu posledních dvaceti let došlo mezi badateli k pronikavému posunu vnímání této postavy. V současnosti je role Marie Magdaleny vnímána jako mnohem významnější. Kromě Panny Marie je Marie Magdalena jedinou ženou, o které se všechna čtyři evangelia zmiňují. Je to jediná žena spojovaná v evangeliích s určitým místem a to městem Magdaleny (Magdala) spíše, než identifikována jako něčí manželka, sestra, nebo matka. Máří Magdalena byla zřejmě nezávislá žena a to i ekonomicky. Ale podstatné je, že stojí vždy po boku Kristovi v nejdůležitějších okamžicích jeho života. Poprvé se objevuje během Ježíšova putování Galilejí – jako jedna ze skupiny žen, které ho následují a „pečují o jeho pohodlí“. Různé tradice ji rovněž ztotožňují s dalšími dvěma ženami z Nového zákona: Marií z Betanie (sestra Marty a Lazara) a nejmenovanou ženou, která natře Ježíše mastí z alabastrového džbánu.

Její role získává zcela nový a hluboký význam ve chvílích, kdy se o ní hovoří jako o osobě přítomné při ukřižování. Role Magdaleny nabývá na významu i poté, co se stane prvním svědkem Ježíšova vzkříšení. Všechna čtyři evangelia se shodují v identifikaci Marie Magdaleny jako prvního, kdo spatřil Ježíše, který vstal z mrtvých. Marie Magdalena se tak stala nejen první ženou, ale současně i prvním člověkem, který Ježíše uviděl poté, co vstal z hrobu. Jedná se o fakt, který se snažilo zatemnit mnoho těch, kteří počítali mezi skutečné apoštoly následující Ježíše pouze muže. Magdalena byla rovněž prvním z Ježíšových učedníků, které se dostalo od Ježíše přímého apoštolského pověření, když ji vyzval, aby šířila novinu o jeho vzkříšení mezi ostatními učedníky. V současné době badatelé všeobecně uznávají, že ženy hrály v Ježíšově hnutí mnohem významnější a aktivnější roli (a to jak za jeho života, tak i později, kdy se Ježíšovo učení šířilo mezi pohany), než církev všeobecně připouštěla.

Podle názoru mnoha badatelů nebyla Marie Magdalena (a podobně možná i jiné ženy v Ježíšově hnutí) nemajetnou obdivovatelkou charismatického učitele, nýbrž nezávislou ženou, která *vydržovala Ježíše a další muže*. V gnostických evangeliích, objevených v roce 1945 v egyptském Nag Hammádí, je Marie Magdalena *výslovně apoštolem apoštolů* a tudíž druhým člověkem hned po Ježíšovi – ve vztahu k jeho mužským i ženským stoupencům. Zdá se, že právě ona byla člověkem představujícím most mezi Ježíšem a jeho ostatními učedníky. Ve zmíněných evangeliích to tudíž *nebyl Petr, koho si Ježíš vybral za svého zástupce, nýbrž Marie Magdalena*.

Někteří badatelé se domnívají, že gnostická evangelia vykreslují vztah Marie Magdaleny a Ježíše jako mnohem intimnější (zmiňují se dokonce o manželském svazku), než jako vztah učitele a žáčky, nebo duchovního vůdce a jeho oblíbené studentky. V gnostickém *Filipově evangeliu* údajně stojí:

A spasitelovou družkou je Máří Magdalena. Kristus ji miloval víc než kteréhokoli jiného učedníka a často ji líbával na ústa. Ostatní učedníky něco takového uráželo a dávali najevo nesouhlas. Říkali mu: „Proč ji miluješ víc než nás všechny ostatní?“ Spasitel jim odpovídal, řka: „A proč bych vás nemiloval stejně, jako miluji ji?“

Profesor Mario Moiraghi – docent Polytechniky v Miláně (Docente Politecnico di Milano) – výše uvedené komentuje takto:

„To co bylo napsáno je v podstatě bezvýznamné, protože text, ze kterého byla tato inkriminující věta nic takového neříká. Zvláště ne o líbání na ústa. Tento termín je v podstatě velmi sporný. V textu se sice hovoří o líbání a chybějící písmena mohla tvořit slovo ústa, proto se domníváme, že jde o polibek na ústa. Takže nejprve bychom se měli zaměřit na reálnost celého textu. Já bych však řekl, že můžeme jít ještě dále. I když připustíme, že jde o popis polibku na rty musíme si uvědomit další souvislosti v kontextu s danou dobou, místem a kulturou, která se od té dnešní lišila. Tehdy se na polibek pohlíželo zcela v jiném světle. Pro některé kultury znamenal polibek na rty hledání spirituální komunikace. Komunikace myšlenek, souhlasu. A také se tak činilo bez jakéhokoli úmyslu vyprovokovat nějaký skandál.“

Nicméně samotná skutečnost, že si Ježíš jako první osobu, jíž se po vzkříšení zjeví (dříve než své vlastní matce), vybírá Marii z Magdaly, vypovídá o lásce, kterou k ní cítil.

Podle legend to bylo území dávné jižní Francie, kde bylo Marii Magdaleně souzeno prožít poslední dny svého života. Existuje několik variací na ústřední téma, které nicméně zůstává neuvěřitelně stálé. Hlavní příběh vypadá následovně: krátce po ukřižování odcestuje Marie Magdalena společně se svými sourozenci Marií a Lazarem (a několika dalšími, jejichž počet se v různých verzích příběhu liší) po moři na pobřeží dnešní Provence. Mezi zmíněnými měnícími vedlejšími postavami najdeme i sv. Maximina, jenž měl být jedním z dvaasedmdesáti učedníků Ježíše a současně legendárním prvním provensálským biskupem. Dalšími jsou Marie Jakobi a Marie Salome (údajně Ježíšovy tety). V příběhu dále vystupuje černá služebná jménem Sarah a Josef Arimatejský – bohatý Ježíšův přítel. Podle legend se motiv pro riskantní a nepohodlnou dlouhou cestu v jednotlivých verzích liší. Podle jedné z nich musela Magdalenina skupina utéci před perzekucí, které byli první křesťané vystaveni ze strany Židů. Další z předpokládaných motivů spočívá v tvrzení, že je nepřátelé záměrně posadili na loď bez vesel a kormidla. V takovém případě šlo o skutečný zázrak, pokud dopluli k jakékoli souši.

Provence byla významnou částí Římské říše – vysoce civilizovaným koutem světa se vzkvétajícími římskými, řeckými a dokonce i židovskými osadami. Židovská rodina Herodů vlastnila na jihu dnešní Francie pozemky. Nelze rovněž ani zdaleka tvrdit, že by šlo o nebezpečnou plavbu mimo známé mapy. Jednalo se naopak o rutinní obchodní trasu. Pokud tato konkrétní skupina dorazila po moři do Provence, mohla tak učinit naprosto dobrovolně, aniž je musel kdokoli nutit k opuštění vlasti.

Zbývá si něco říci o tom, jaký je vlastně vztah Máří Magdaleny a svatého grálu? Na první pohled se zdá, že žádný, nebo nevelký či nikterak zásadní. Nicméně...

Legendy o svatém grálu představují další heretickou tradici. Dnes chápeme svatý grál často jako symbol nedosažitelného cíle či jako kdesi v dálce se blyštící odměnu korunující celoživotní dílo. Většina lidí si ale uvědomuje, že onen pojem odkazuje k čemusi mnohem staršímu a spojenému s náboženstvím – obvykle se hovoří o poháru, z něhož Ježíš pil při poslední večeři. Jedna z legend vypráví o tom, kterak v něm Josef Arimatejský (Ježíšův bohatý přítel) uchoval krev prolitou Ježíšem během ukřižování, o níž se posléze zjistilo, že má léčivé účinky. Ve všech verzích tohoto příběhu je vytoužený pohár jednak skutečným hmotným předmětem, a zároveň i symbolem dokonalosti.

Nejstarší verze příběhů o svatém grálu nepochybně navazují na keltské mýty spojené s příběhy krále Artuše a jeho dvora. Mnoho prvků těchto legend je rovněž spojeno s uctíváním starých keltských bohů. Příběh o svatém grálu vlastně převyprávěl staré keltské legendy a obohatil je o kacířské myšlenky 13. století.

Někteří ale tvrdí, že svatý grál není *něco*, ale *někdo*. A ten *někdo* je Máří Magdalena. Právě ona je metaforickou nádobou Kristovy krve. Původce jeho rodiny. Žena, která byla matkou Kristových dětí nastolující linii královské krve. Tato šokující teorie byla publikována v nedávno vyšlém románu *Šifra mistra Leonarda*. Ovšem poprvé byla uveřejněna v knize *Svatý grál* autorů Michaela Baigenta a Richarda Lighta již v roce 1982. Michael Baigent tvrdí: „Jde o pokrevní linii. Pokračování královské pokrevní linie, jejíž symboliku nacházíme v legendách o svatém grálu. Je to Davidova linie pocházející ze Středního Východu, což je historický fakt. Víme jistě, že v té době žili někteří členové Davidovy linie na jihu Francie. Když jsem studoval příslušné genealogické dokumenty, ke kterým mě tato legenda dovedla, zaujalo mě sbíhání linie Davidova rodu po více než 200 let na jihu Francie. Což byl stejný rod, o kterém hovoří i genealogové, se kterými jsem pracoval. A tak jsme došli k teorii, že to, čím se zabýváme je pokračování a ochrana pokrevní linie. Podle mého je všechno ostatní vůči tomuto hlavnímu tématu druhotné. Tady nejde ani tak moc o poklad, ale spíš o tajemství, záhadu. Alespoň podle mého názoru.“

Autoři knihy *Svatá krev a svatý grál* spojují svoji ústřední teorii s koncepcí rodokmenu. Jak jasně naznačuje název jejich knihy, představuje pro ně „svatý grál“ ve skutečnosti „svatou krev“. Toto přesvědčení je založeno na tvrzení, že původní francouzský výraz *sangraal*, jež je obvykle vykládán jako *san graal* (svatý grál), by měl být správně čten *sang real* – tedy královská krev, což podle nich znamená *rodová linie založená na pokrevní příbuznosti*. Baigent, Light a Lincoln spojily důraz kladený legendami o svatém grálu na pokrevní příbuznost s vírou v existenci velkého tajemství o tom, že Ježíš s Marií Magdalenou žili jako muž a žena. Ve své knize pak vyrukovali s teorií, podle níž představuje svatý grál ve skutečnosti symbolickou narážku na potomky Ježíše a Marie Magdaleny. Podle této teorie byli držitelé grálu ti, kteří znali uvedené tajemství rodové pokrevní linie – například templáři nebo Siónské převorství. Celá uvedená teorie vychází z pohrávání si s jedním jediným francouzským slovem *sangraal*. Další problémy vyplývají z hypotézy založené na představě zachování „čisté“ pokrevní linie po celé dlouhé věky.

Pokud by byla Marie Magdalena Ježíšovou manželkou, jak dokazují autoři knihy *Svatá krev a svatý grál*, mohlo by to vysvětlit její význam pro Převorství siónské a jeho posedlost posvátnou pokrevní rodovou linií Merovejců.

6. Qumran a Šalamounův chrám

Svitky od Mrtvého moře Rukopisy ukryté v hliněných nádobách

Svitky od Mrtvého moře podnítily představivost mnoha lidí a oprávněně. V roce 1947 se na oblastním trhu se starožitnostmi objevuje několik svitků, které našli beduíni v jeskyních, jež se nacházejí na místě Kumrán, na severozápadním břehu Mrtvého moře, zhruba 11 kilometrů od Jericha a 19 kilometrů východně od Jeruzaléma. Následně se tyto svitky, nalezené v hliněných nádobách, dostávají do rukou odborníků. Ti po jejich prozkoumání potvrdí, že se jedná o stěžejní objev. Zbývá jen určit jeskyně, které tyto rukopisy vydaly; odborníci si představují a doufají, že jeskyně ukrývají další rukopisy. Pátráním je pověřen belgický důstojník OSN, jenž má s pomocí vojáků Jordánské arabské legie najít beduíny a vyslechnout je. V roce 1949 jsou nakonec jeskyně lokalizovány. G. L. Gardiny, ředitel Oddělení jordánských starožitností, a dominikán Roland de Vaux, ředitel Jeruzalémské biblické školy, zahájí systematické vykopávky, trvající až do roku 1956. Díky nim se na světlo světa dostane několik nových rukopisů, ukrytých v různých jeskyních. Pak beduíni objeví Jeskyni 4, jež vydá nejvíce rukopisů.

Výzkum, restaurování, rekonstrukce a hlavně překlad svitků byl provázen některými „problémy“. Celý proces byl některými fakty zpomalen. Šestidenní válkou v roce 1967, nepřátelským postojem Otce Vauxe vůči izraelské správě, pod kterou přecházejí naleziště v Kumránu, Rockefellerovo muzeum a biblická škola, ale i tím, že někteří vědci potřebují na překlad více času než ostatní, a to hlavně ti katoličtí. Aby se zabránilo různým spekulacím o spiknutí rozhodne se Knihovna Huntington, která vlastní mikrofilmy rukopisů, je 27. října 1991 zpřístupnit. V roce 2002 dokončí Oxford University Press kompletní vydání rukopisů nalezených v letech 1947 až 1956. Edice obsahuje 39 svazků.

Na konci 60. let tak odborníci spatří nevyčísitelný a převratný archeologický „poklad“: osm set textů pocházejících přibližně z let 150 př. Kr. až 70 n.l., napsaných na svitcích pergamenů z ovčí kůže, některé ve velmi zachovalém stavu, většinu v maličkých útržcích. Čtvrtina z nich jsou kopie hebrejské bible, křesťanského Starého zákona. Některé z těchto opisů jsou takřka úplné. Mezi rukopisy objevenými v jedenácti jeskyních jsou pasáže ze všech knih hebrejské bible s jedinou výjimkou – knihy Ester. Tento objev biblických rukopisů je význačný především proto, že nejstarší nám známá kopie hebrejské bible pochází z roku 1000 našeho letopočtu. Opisy, které obsahovaly svitky od Mrtvého moře, byly o tisíc nebo i o více let starší než cokoli, co bylo před nálezem známo.

Další část textů se skládá z knih, které nebyly zahrnuty do kánonu hebrejské bible. Některé z nich byly převzaty do katolické bible (jsou to „deuterokanonické knihy“). Protestantská bible je naopak zavrhlá (protestanti je označují za „apokryfy Starého zákona“).

Zůstává pak třetí část rukopisů z Kumránu. Jedná se o do té doby neznámé texty (pojmenované *Svítek z Chrámu a Pravidla společenství*), jež informují o pravidlech života a náboženském přesvědčení jedné židovské komunity – esejců. Skupina, o níž se vědělo, avšak její tajemství nebyla zdaleka osvětlena.

Je třeba uvést na pravou míru nepravdu, kterou tvrdí Dan Brown ústy Leigha Teabiga v *Šifře mistra Leonarda*, když rukopisy z Kumránu označuje za „nejstarší křesťanské záznamy“. Žádný z těchto rukopisů se nezmiňuje o Ježíšovi nebo o křesťanství. Jedná se výlučně o židovské texty vytvořené Židy a jimi opisované a užívané a to zhruba kolem Ježíšova příchodu (asi 150 př. Kr. až 70 n.l.). Ve svitcích není o Ježíšovi ani zmínka. Osvětlují Ježíšovu povahu, neboť osvětlují židovské prostředí, z kterého Ježíš a ranní křesťané pocházeli, prostředí prosycené apokalyptickým očekáváním, že tehdejší d'áblův věk spěje k rychlému konci a že Bůh musí již brzy zasáhnout a soudit tento svět, ještě než v něm ustaví své věčné království dobra.

Texty jsou zato důležité jako důkaz rozdílů v judaismu za dob Ježíše. Vždyť až do jejich objevení byl tehdejší judaismus ve své praxi a víře považován za relativně jednotný. Polemiky zejména o výkladu Zákona byly tehdy mezi různými židovskými skupinami silné a někdy je provázelo i násilí. Nalezené texty nám také osvětlují hebrejskou bibli a ukazují, že historie textu bible je složitější, než bychom si představovali. A nakonec se toho díky nim dozvídáme více o esejcích.

Esejci

Rukopisy objevené od roku 1947 podávají celistvější a barevnější pohled na toto židovské hnutí, které se bez pochyb zrodilo v polovině 2. století př. Kr. po porážce vzpoury Makabejských. Jedná se o hnutí silně poznamenané přesvědčením, že se blíží konec světa (tehdy je apokalyptická vize rozšířena v různých židovských skupinách odpůrců).

Esejci z Kumránu se považovali za „syny světla“, jež byli opakem „synů temnot“. Sestávali se ze skupiny mužů, pravděpodobně svobodných, kteří si vybrali život v ústraní a s nadšením se připravovali na konec světa a na definitivní vítězství nad zlem. Regule ukládala náročný ideál odloučení a čistoty, pravidelný čas modliteb a studium textů. Hmotný majetek musel být povinně odevzdán ve prospěch všech. Esejci se stavěli proti jeruzalémskému Chrámu. Podle nich padnul do rukou bezbožným kněžím. Očekávali mesiáše, jenž přijde završit jejich spásné dílo. V rukopisech také najdeme zmínku o „učiteli spravedlnosti“ stojícímu v opozici proti „bezbožnému knězi“. Lze těžko určit, koho měl „učitel spravedlnosti“ označovat. Někteří odborníci v něm spatřují vedoucího komunity, jiní jejího zakladatele, reformátora, vyhnaného z Chrámu, pravděpodobně jedno století před Kristem.

Zda byl Ježíš esejcem, či nikoli, není možné jednoznačně posoudit. Mezi vírou esejců (očekávání konce světa, předzvěst mesiáše v postavě učitele spravedlnosti, opozice proti Chrámu...) a prvních křesťanů lze rychle nastolit souvislost. Víra prvních křesťanů je pozdější než texty objevené v Kumránu. Předpokládané či možné vztahy mezi esejci a prvními křesťany stále vedou k diskuzím. Některé esejské praktiky mohly první křesťany ovlivnit. Podobnost je dostatečně nápadná na to, abychom mohli mluvit alespoň o styčných bodech, jež vysvětlují společný stav ducha, jenž umožňuje lépe pochopit zrod a zakořenění křesťanství v tehdejším židovském kontextu. Odborníci shodně zdůrazňují styčné body esejství a křesťanství, ale přímou souvislost mezi těmito dvěma hnutími z toho nevyvozují. Ať se Ježíš s esejci stýkal nebo ne, z informací dostupných o tomto proudu vyplývá, že upřednostňuje hodnoty askeze a celibátu na úkor sexuality a svatby. Objev svitků od Mrtvého moře tak relativizuje jeden ze zásadních argumentů podporujících tezi o ženatém Ježíšovi, který předkládají někteří odborníci přes judaismus, a to, že za Kristových časů bylo nepřipustné, aby rabín, kázající v synagogách byl svobodný. Díky Kumránu víme, že na Kristových dob existovali také duchovní vůdci, kteří byli svobodní a s vidinou nastolení Království hlásali

nevinost. Není překvapivé, že někteří z nich kázali v synagogách, přestože jejich způsob života byl opačný od zvyklostí převažujícího judaismu.

7. Rosslynská kaple – „mekka Grálu“

Rosslynská kaple je vzdálená asi 11 kilometrů od centra Edinburghu ve Skotsku. Podle historiků byla kaple postavena v roce 1446 Sirem Williamem Saint-Clair. Sir William Saint-Clair, hrabě z Rosslynu, se s přibývajícím věkem rozhodl poděkovat bohu tím, že mu věnuje kostel „té největší nádhery a té největší slávy“. To říká otec Richard Augustin Hay, kronikář skotské rodiny o níž napsal v roce 1700 tři svazky. Skotský šlechtic pozve ze všech koutů země, ale také ze zahraničí ty nejlepší řemeslníky: zedníky, tesaře, kováře, zlatníky... kaple je úžasná. V roce 1571 však utrpí prvními útoky reformace. Anglikánské autority se domnívají, že katolická kaple je „stavbou uctívající papeže“. Lordu Saint-Clair (potomku Williama) zde zakážou pochovat jeho ženu, přikážou mu zbourat oltáře a vyhrožují exkomunikací. Lord Saint-Clair odolává a zůstává věrný katolické víře. Avšak Rosslynská kaple opuštěná kněžími v následujícím století zchátrá. V roce 1736 rodina Saint-Clair zahajuje opravu kaple. V roce 1861 je znovu poskytnuta edinburghskému biskupovi a opět se zde slouží mše. V současnosti se kaple stále opravuje a legenda o Rosslynské kapli umožňuje opravy dotovat.

Rosslynská kaple je už dlouho místem setkání nadšenců esoteriky, adeptů New Age nebo tajných společností. Jsou přesvědčeni o tom, že krypta ukrývá grál nebo poklad templářů.

Dan Brown tvrdí, že Rosslynskou kapli založili v roce 1446 templáři. To je ale nesmysl. William Saint-Clair nikdy nepatřil do rytířského řádu, který navíc v době založení Rosslynské kaple už dvě století neexistoval. Řád templářů vyhasnul, když byl jeho mistr Jacques de Molay v Paříži zaživa upálen. Veškerý majetek – půda, panství, statky – byl rytířům zabaven.

V roce 1736 byl William Saint-Clair, hrabě z Rosslynu (potomek nositele stejného jména, který nechal kapli postavit) zvolen velmistrem Velké skotské lóže. Tak se oficiálně zrodilo moderní svobodné zednářství ve Skotsku a přibližně ve stejnou dobu i jinde v Evropě. Skotští svobodní zednáři, kteří chtějí být uznáni anglickými, nebo irskými bratry, se prohlašují za pokračovatele Rytířů Jeruzaléma. Proto je pochopitelné, proč se rodina Saint-Clair z 18. století snaží, aby jí bylo uvěřeno, že sir William, zakladatel Rosslynské kaple, byl templář!

Spory o následnících templářů nejsou novinkou. Většina samotných svobodných zednářů však uznává, že tento vztah nemá historický základ. Je to čistá legenda.

Hojnost a krása basreliéfů a ozdob Rosslynské kaple je pozoruhodná. Její dokonalá klenba je jemně zdobena pentagramy, růžemi, květinami a holubicí s olivovou větvíčkou. Všechny tyto symboly jsou naprosto běžné. Často se vyskytují v kostelech postavených ve středověku. Některé z nich jsou věčné, univerzální a najdeme je u Židů, Řeků nebo Egyptanů, ještě před Ježíšem.

Holubice je u Řeků ptákem Afrodité. V židovsko-křesťanské kultuře „symbolizuje čistotu, jednoduchost a mír – když nese olivovou snítku do Noemovy archy“ (*Dictionnaire des symboles*). S Novým zákonem pak znázorňuje Ducha svatého. Ve všech tradicích je spojována s duší.

Růže je už od starověku symbolem regenerace (růže se pokládaly na hroby) nebo mystické renesance. V křesťanské ikonografii znázorňuje Ježíšovy rány nebo pohár (grál), do něhož byla sebrána Ježíšova krev. Květ lilie, předtím než se stal symbolem francouzské monarchie,

byl zase ve středověké církvi znakem panenství (jistě kvůli své bílé barvě), a tedy Panny. Pentagram je běžnou dekorací kostelů...

Dan Brown ve své „*Šifře mistra Leonarda*“ vidí „zašifrovaná poselství“ v symbolech, které v době, kdy byly vytesány, všichni vnímali buď jako obyčejné ornamentální motivy, nebo jako jistý druh katechismu v obrazech. A přestože některé z nich byly čitelné jen pro elitu, vepsaly se do tradice, na níž nebylo nic kacírského.

Ve svatyni Rosslynské kaple stojí dva sloupy, stejně jako v Šalamounově chrámu. O dvou sloupech je zmínka v Královské knize, ve které se nachází jediný popis Šalamounova chrámu. Jednomu sloupu se říká Boaz, což ve skutečnosti znamená „sílu“, druhému sloupu se říká Jachin, což znamená „nastolí“. Tato dvě slova dala vzniknout nejrůznějším interpretacím, jako: Jahve nastolí svou vládu navždy.

Kameníci a stavitelé středověku biblické texty velmi dobře znali. Při práci je vedli jak teologové, kteří úzkostlivě jejich dílo kontrolovali, tak i vlastní víra. Stavitelství pro ně bylo posvátným aktem, což jim ovšem nebránilo v tom nechat se zasvětit také do geometrie, Pythagorových zákonů a později hermetismu. Proto v mnoha středověkých a později renesančních kostelech najdeme sloupy Šalamounova chrámu.

8. Kostel Saint-Sulpice

Kostel je dílem Jeana-Jacquese Servandoniho, architekta počátku 18. století, ale také dekorátéra opery, divadelního podnikatele, režiséra úspěšných her v Tuileriích, vynálezce prvních audiovizuálních představení a „iluzivní perspektivy“. Čili mistra iluzí. Říká se, že má dosud neobjevené prostory ve štítu, své čáry a duchy.

Dan Brown z něj udělá jedno ze symbolických míst Převorství Siónského. Ujišťuje nás, že budova stojí na ruinách jednoho „starého chrámu bohyně Eset“.

Majestátní Saint-Sulpice už staletí inspiruje ty, co hledají „velké tajemství“. Určitě proto, že přes pompézní vzhled ukrývá historii plnou záhad... Toto místo navštěvovali odpadlí biskupové, sataničtí spisovatelé, zednářští astronomové, revolucionáři zbožňující Nejvyšší bytost. Zastavil se tu osobně markýz de Sade...

Před třemi stoletími, v době výstavby kostela, bylo místo považováno za jedno z „nejkorumpovanějších v Paříži“. Farář pohoršen členkami své farnosti hovoří o „neřestných zrudách“, které je třeba pobít. Pařížané většinou Saint-Sulpice, „mistrovské dílo francouzského klasicismu“, nemají v oblibě. Jeho takzvaný „jezuitský“ styl považují za chladný.

Saint-Sulpice je druhým největším kostelem Paříže. Vlastně až na pár metrů má stejné rozměry (119 metrů dlouhý, 57 metrů široký, 33 metrů vysoký) jako Notre-Dame de Paris. Stavitelé Saint-Sulpice jej chtěli naplnit jasnem, světlem propouštěným vitrážemi lodi. „Kdyby byl kostel postaven na pozůstatcích chrámu Eset, vůbec by to nevadilo“, říká Paul Romanet, současný kněz farnosti. Výstavba kostelů na místě bývalých pohanských svatyní je jedním z opakujících se témat okultismu 19. století (podle jedné teze jméno Paříže – Paris – pochází z „Bar Isis“), ale někdy i historickou skutečností (například v Mexiku byly kostely stavěny na aztéckých základech). Pokud jde o Saint-Sulpice, „neexistuje žádný archeologický důkaz, že by se pod základy nacházel pohanský chrám“, ujišťuje otec Romanet.

Písmena „P“ a „S“ na vitrážích neznamenají Převorství siónské, ale Pierre a Sulpice, jména dvou patronů kostela. Kdo byl svatý Sulpice?

Sulpicius se narodil v roce 570 ve Vatanu v Berry, v galorománské rodině. Jako velmi mladý chce vstoupit do řádu, ale jeho rodiče by z něj raději chtěli mít páže. Po mnoha peripetiích je na kněze vysvěcen až v padesáti osmi letech. Byl prvním kurátem armády francouzských králů v historii. A hlavně byl arcibiskupem z Bourges pod vládou ... Dagoberta I. a Dagoberta II., zavražděného v roce 679. Takže znovu tady mámě merovejské krále!

První kostel Saint-Sulpice postavený je 12. století byl zasvěcen arcibiskupovi z Bourges. Přibližně o pět set let později, když hlavní město začíná přerůstat přes staré hradby, kostel svou velikostí přestává stačit. Jean-Jacques Olier, kněz farnosti, zahájí v roce 1646 rozsáhlé práce, které budou trvat téměř století. V roce 1678 jsou páce asi na čtyřicet let z důvodu nedostatku finančních prostředků pozastaveny. Až v roce 1719 shromažďuje nový farář Jean-Baptista Languet de Cerby potřebné prostředky pro rekonstrukci kostela. Jemu vděčíme za slavná astronomický gnómon (ukazatel) ze Saint-Sulpice.

Tento gnómon probíhá napříč podlahou katedrály. Ale zdaleka nejde o další důkaz o pohanském chrámu, „který kdysi na tomto místě stával“, jak tvrdí Dan Brown. Gnómon je

nejstarší astronomický nástroj používaný od dávného starověku zejména v Egyptě (odtud používání obelisků jako pocta prvním vědcům). Díky tomuto přístroji mohl Ptolemaios ve 2. století dokázat, že Země je kulatá. V řemeslné verzi může být gnómon vyroben z obyčejné tyče vertikálně postavené na horizontální rovině: délka stínu umožňuje změřit výšku slunce v poledne a její změny na základě ročních období. Gnómon ze Saint-Sulpice je sofistikovanější a pozoruhodnější. Skládá se z mosazné, téměř čtyřiceti metrové linky, vycházející z jižního ramene transeptu procházející středem oltáře a mířící k severnímu rameni, až nakonec vyšplhá na obelisk z bílého mramoru. Ve výšce dvaceti pěti metrů vpravo od okna jižního transeptu se nachází otvor. Každý den v poledne (pařížského času) do tohoto otvoru vklouznou paprsky slunce a odrazí se od mosazné tyče k bodu, který se během roku přemísťuje.

Gnómon tedy slouží katolickému náboženství – přesně umožňuje určit Velikonoce, které se slaví za úplňku po jarní rovnodennosti. Právě z tohoto důvodu otec Languet de Cerby objednává tento nástroj u astronomů Henryho de Sully a pak Pierra-Charlese Lemonniera. Ten svou stavbu dokončuje v roce 1743. Gnómon slouží také k čistě vědeckým účelům a v té době jsou z něj nadšeni všichni učenci Akademie věd a pařížské observatoře, kteří chtějí stanovit některé parametry otáčení Země. Saint-Sulpice není jediným kostelem, který poskytl přístřeší gnómonu nebo mosazné linii. Najdeme je například v katedrále v Bourges nebo v kostele San Patrone v Bologni.

Za Francouzské revoluce byl kostel poničen. Ušetřen, a to díky gnómonu, který se stal nedílnou součástí vědeckého aparátu, byl pouze kůr kostela. Se zbytkem neměli revolucionáři soucit: oltáře byly zlikvidovány, sochy rozkradeny, zvony roztaveny, hroby v kryptě zneuctěny. Saint-Sulpice se stal také místem veřejného shromažďování revolučních tribunů. Ty, mimo jiné, rozhodli i o tom, že odsoudí k smrti všechny kněží, kteří byli v této čtvrti zadrženi a nesložili slib konstituci. Více než sto jich bylo zastřeleno.

Téměř třicet let byl Saint-Sulpice revolučním chrámem. V roce 1793 po vydání dekretu, jenž ruší katolictví jako státní náboženství, se zde oslavuje kult Rozumu, později kult Nejvyššího ducha. Později, v letech 1797 – 1801, dá Direktorium kostel k dispozici „teofilantropům“ a ti z něj udělají chrám Vítězství. Teofilantropie spojuje katolické a zednářské rituály.

Kostel inspiroval i umělce. Victor Hugo si Saint-Sulpice vybral jako místo své svatby. Na tomto místě byli pokřtěni markýz de Sade (v roce 1740) a Charles Baudelaire (v roce 1821).

Dan Brown tvrdí, že mosazná line v Saint-Sulpice se shoduje s trasou „pařížského poledníku“. Mýlí se. Odchyluje se od něj o několik set metrů, a jak bylo napsáno výše, vůbec nemá stejnou funkci. Dan Brown déle píše, že Rosslyn pochází z Roslin, což je původní jméno vesnice, kde byla kaple postavena. A samotné Roslin pochází Rose Line neboli Růžové linie, což je podle Browna tajné jméno bývalého pařížského poledníku a také linie růže, line Máří Magdaleny. Zbývá jen dodat, že ani v ezoterické literatuře výraz „růžové line“ nikdy neexistoval...

9. Záhada Leonarda da Vinci

Leonardo da Vinci, podle některých velmistr Převorství síónského, se narodil v roce 1452 a zemřel roku 1519. Byl sochařem, architektem, hudebníkem, básníkem milovníkem vědy a techniky a podle některých asi i vynálezcem stroje na cestování v čase, protože vedl tajnou společnost, která byla založena v roce 1956! Nemá smysl se vážně ptát, jestli byl Leonardo členem Převorství síónského. Některé otázky ale nutí k zamyšlení. Věřil italský génius, že Ježíš a Máří Magdalena byli manželé? Oslavoval ve svých dílech kult Ježíšovy manželky a obecněji „posvátné ženy“? Nebo byly jeho obrazy alespoň zakódované? Patřil do nějaké tajné společnosti nebo esoterického kroužku? Vedl dvojí život? Tyto otázky si zaslouží prozkoumání, protože žádnému z odborníků na tohoto malíře, žádnému historikovi umění nebo renesance se nikdy nepodařilo osobnost tohoto výjimečného muže popsat v její celistvosti.

Proč obrazy Leonarda da Vinci vzbuzují podivné reakce častěji než obrazy jiných autorů? Byly kamenovány, probodány, střílelo se po nich revolverem (např. *Svatá Anna v National Gallery*). Také vzbuzovali nekontrolovatelné emoce – hlídač v Louvru se do *Mony Lisy* zamiloval natolik, že návštěvníkům muzea žárlivě bránil, aby se k ní přiblížili.

Malířovi vrstevníci vzpomínají na jeho výstřední způsob oblékání, na vousy, jež mu spadaly až na hrud', jeho vegetariánské návyky, rukopis leváka či lásku k mladým mužům. Nebyl příliš plodným autorem – vytvořil jen přibližně patnáct děl, z nichž některá nevznikla jeho vlastní rukou a několik jich zůstalo nedokončených. Tato chorobná vlastnost nikdy nic nedotáhnout do konce byla jedním z příznačných rysů jeho osobnosti. Stejně jako neukojitelná vědecká zvědavost a ohromující intuice. Topografické práce, zeměpisné mapy, studie o oku, světle, pohlavním ústrojí, předzvěst „kontaktní čočky“ a použití stenoskopu (temná komora), náčrtek „válečného stroje“, projekt obřího mostu spojujícího Asii a Evropu přes Zlatý roh, výroba automatů, mechanických hraček nebo hudebních nástrojů, použití speciálních efektů na divadelní scéně, výroba ultra zdokonaleného tkalcovského stavu nebo „stavu na tkaní konopí“, předčasný vynález kola a létajících strojů (alespoň na papíře)! Leonardo da Vinci se stal legendou už za svého života. V roce 1550 se životopisec Giorgio Vasari pustí do fascinované ódy oslavující jeho „krásu, jíž se žádná chvála nevyrovná“, „nekonečnou spanilost“ a „velkou fysickou sílu“. Vasari dále praví, že „tak silná koncentrace tolika kvalit u jedné osoby je něčím nadpřirozeným“. Jedna Vasariho věta budí zvědavost. Píše: „Leonardo si pro sebe vytvořil natolik kacířskou doktrínu, která zřejmě staví vědecké znalosti nad křesťanskou víru, že nebyl závislý na žádném náboženství.“ Vasari tuto pasáž z definitivní verze své knihy nakonec vypouští. Příliš pozdě. Kvůli tomuto nařčení bývá Leonardo spojován s kacířstvím. Přesto na tisícovkách stran, které umělec popsal písmem leváka (a zde není vždy lehké rozlišit, co jsou jeho vlastní myšlenky, a co převzal od jiných), nenacházíme žádné stopy po „svatokrádeži“.

Leonardo ve svých zápiscích obviňuje preláty z korupce a kritizuje obchod s náboženskými předměty nebo s odpustky: „Ježíš byl opět prodán a ukřižován a jeho svatí byli znovu umučeni“ Je kritický vůči církvi, stejně jako mnoho dalších intelektuálů v době, kdy reformace dobývá území celé Evropy. Tak z něj byl udělán muž, který zpochybňuje zásadní učení křesťanské víry... Jistě, Leonardo si do svých deníků zapsal, že „slunce se nehýbe“, stejně jako Galileo, který je o století později, v roce 1633 odsouzen církvi a donucen své přesvědčení popřít. Malíř však nikdy nedospěje k tomu, že by ze svých pozorování vyvodil nový systém. Leonardo je spíše geniální „kutil“ než myslitel. Nezanedá za sebou žádnou revoluční teorii.

Avšak oddává se experimentům a nic jej nezastraší. A vůně „kacířství“ stoupá do hlavy. Vinci se stejně jako Ikaros pokusil vzlétnout z vrcholku věže, jako kdyby chtěl vzdorovat zákonům přírody a Všemohoucího. „Spíše než o kacířství by se u něj mělo hovořit o hříšné pýše,“ tvrdí Serge Bramly, autor životopisu Leonarda da Vinci. Leonardo své umění totiž staví nade všechno. Ve svých pojednáních říká, že malíř je „pánem a bohem každého tvora a každé věci“! Anebo: „Božská povaha malířství způsobuje, že malířův duch se v obraze promění v Božího ducha!“ Tak vznikla myšlenka o rouhačském Leonardovi. Hlásá však jen estetické teorie své doby, stejně jako například Michelangelo – Florencie v 15. a 16. století staví malířství na vrchol hierarchie umění.

Dott. Alessandro Vezzosi (Dir. Museo Ideale Leonardo da Vinci) o Leonardovi říká: „Samotný fakt, že malba pro něho byla velmi pozoruhodnou syntézou různých elementů ho přivádí blíže k podstatě věci. Sám jako malíř konstatuje, že úloha všeobecného bytí a schopnost využití kreativního impulsu k zobrazování podstaty věci je dále následována božskou nezbytností. Přirozeně. Když se podíváme na jednu z Leonardových maleb měli bychom se zamyslet ne nad její rozporuplností, ale nad jejím důvtipem. Měli bychom se na ni dívat jako na malbu, která je syntézou velmi odlišných věcí. Pro něho je malování filozofií, vědou. Je to mentální proces a na každém jeho obraze stejně jako na každé stránce jeho rukopisu nacházíme nekonečnou řadu narážek na poměry, jakož i spoustu odkazů.“

Leonardo však není pouze „pyšným“ malířem, je také domýšlivým vědcem. Sní o tom, že najde Zákon, který řídí vesmír. Hledá jej v mrtvolách, v pohybu mořských vln a proudů, v letu hmyzu a ptáků, ve vlivu atmosféry na barvu předmětů, v růstu stromů a rostlin, v harmonii zvuků. Je to postoj vlastní téměř všem tehdejším humanistům.

Leonardovy postoje nejsou s křesťanským dogmatem v rozporu. Malíř chce „pouze“ objevit dokonalou geometrii, která vládne Stvoření. Stejně jako jeho současníci, i on stojí jednou nohou ve středověku a druhou v moderní době. Je metafyzik a racionalista zároveň. To není snadné si představit, zvláště dnes, kdy je všemu duchovnímu přisuzována pečeť iracionálna nebo tmářství. Záležitost kritického myšlení (jež bude o století později pojmenováno jako osvícenství) a to, co náleží zjevení, se pro Leonarda vzájemně nevylučují. Chce vědecky pochopit Boží dílo.

Leonardo da Vinci věří v „božský poměr“. V roce 1509 malíř dokonce ilustroval dílo františkánského matematika Luka Pacioliho *De divina proportione*, které o tomto tématu pojednává. Božský poměr je totiž založen na zlatém čísle. A to má ukrývat klíč k vědění... Zlaté číslo „se rovná $(1+\sqrt{5}):2$ což je zhruba 1,618 a odpovídá poměru, jenž je považován za zvlášť estetický“ (*Le Petit Larousse*). Definuje tedy ideální vztah, oku lahodící aritmetickou veličinu, známou rovněž pod jménem „přesný střed“ nebo „zlatý řez“ (výraz užívaný Leonardem da Vinci). Tento poměr umožňuje vytvářet rafinované matematické a geometrické postupy a hry. Toto číslo, zvané také ϕ , slouží mimo jiné k narýsování kruhu rozděleného desetiúhelníkem na deset částí, nebo na pět částí pětiúhelníkem, jenž se rovněž nazývá pentagram nebo pentakl.

Ve středověku se pětiúhelník pro malíře a architekty stává symbolem „kvintesence“, doslova pátým elementem, tedy absolutní dokonalostí, dokonalou krásou. Tohoto skrytého rozmístění si můžeme všimnout na mnoha obrazech. Božský poměr se uplatnil v architektuře, v malířství, v hudbě, ve stavbě některých básní, ale také v rostlinné a živočišné říši. Božská proporce se také promítla do lidského těla. Pupek rozděluje lidské tělo podle zlatého čísla.

Důkazem je nahý člověk s roztaženýma rukama a nohama nakreslený do čtverce – nejznámější nákres Leonarda da Vinci. Byl pojmenován *Vitruvián*, jako pocta Marcusi Vitruviovovi, architektovi starého Říma a autorovi díla *De architectura*, které se zabývá božským poměrem v lidském těle, ale také v architektuře a urbanismu. Toto dílo, jež znovuobjevila renesance, Leonarda da Vinci silně ovlivnilo.

10. Poslední večeře – u stolu sedí Máří Magdalena?

Leonardo namaloval *Poslední večeři* v letech 1495–1498. Jde o fresku zhotovenou pro kostel Santa Maria delle Grazie v Miláně. Podle některých se právě v této fresce nachází „klíč k tajemství, že Ježíš a Máří Magdalena tvořili pár“. Osoba sedící po Ježíšově pravici nemá být mužem, ale ženou. Tedy nikoli apoštolem Janem, ale Mářím Magdalenou. Svatý Jan má jemné, mladické rysy, obličej bez vousů. Je krásný a zdá se, že se něčím Ježíšovi podobá – je velkým klasickým tématem v historii umění. Jedná se o vyjádření blízkosti mezi Ježíšem a jeho oblíbeným žákem. Říká se, že Leonarda k nakreslení svatého Jana – Ježíšova oblíbence – inspiroval jeden z jeho „oblíbenců“, jistý Cristofano da Casti, o němž Leonardo ve svém zápisníku píše, že „má hezký obličej“.

Leonardo strávil přípravnými náčrtů zhruba čtyři roky. Obsáhl celou škálu pocitů: překvapení, nedůvěra, vztek, strach, popření... Kdo bude tím zrádcem? Leonardovy rukopisy dokládají, že malíř vyvíjel neskutečnou energii k tomu, aby vyslídil ty správné modely. Jestliže je *Poslední večeře* považována za stěžejní dílo, je to proto, že toto téma nikdy předtím nebylo namalováno tak věrně. Výraz všech tváří byl pečlivě prostudován. Leonardo běhá po celém městě, hledá zajímavé typy v hospodách, nevěstincích, nemocnicích či veřejných lázních. Klidně celý den sleduje jednu osobu, aby studoval její rysy, nebo jde pozorovat „mimiku“ vězňů odsouzených k smrti. Jidášův obličej si vyžádá dva roky hledání! Odtud pramení netrpělivost mnichů, protože jejich freska se ne a ne přiblížit dokončení. Leonardo vysvětluje: „každý den chodím do Borghetta, kde bydlí lůza celého města, ale stále jsem nenašel obličej zločince, jenž by odpovídal mé představě. Až obličej najdu, obraz bude do dne hotov.“ Umělec také vyhrožuje, že bude-li na něj vyvíjen přílišný nátlak, použije jako vzor klášterního převora, který mu nedopřeje klid!

Osudy *Poslední večeře* jsou docela pohnuté. Tato malba je jasně viditelná na refektářové zdi Santa Maria delle Grazie a mnoha generacemi miláňanů, spolu s mnohými dalšími, je považována za Leonardovu nejkrásnější práci.

Tento mužský klášter byl dvakrát vybombardován. Ovšem *Poslední večeře* dvakrát zázračně vydržela. Zdi srovnané se zemí a všude se povalující hromady sutí. Odhalená těla mnichů z místního hřbitůvku byla narychlo znovu pohřbena společně s troskami, ruinami a antickými knihami. *Poslední večeře* zůstala v tomto stavu po celá léta, vystavena slunci, dešti a větru. Dokud ji stavební inženýři nezakryli provizorní plachtou. To, že se dochovala dodnes je zázrak samo o sobě.

A pokud to není zázračné, je to co Leonardo namaloval na posvátnou zeď prostě úchvatné. Toskánský génius zachytil jednou pro vždy okamžik odehrávající se vzápětí po poslední večeři, ve kterém Kristus sdělil apoštolům, že je mezi nimi jeden, který ho zradí. V reakci na toto znepokojivé tvrzení svého mistra se dvanáct apoštolů ptá jeden druhého: „Kdo mezi námi je ten zrádce? Kdo mezi námi je ten, který zná odpověď?“ Celá scéna jakoby najednou ožila. Někteří se v zármutku odtahují a ujišťují o své lásce a nevině, jiní vážně debatují nebo vypadají, že od pána očekávají vysvětlení jeho slov.

V Lukášově evangeliu se dočteme: „A vězte, že ruka toho, který mne zradí je se mnou na stole.“ Podle některých teorií je tato malba důkazem sňatku mezi Kristem a Mářím Magdalenou. Postava po Kristově pravici, o které jsme se až dosud domnívali, že je svatý Jan je údajně Magdalena. Sedí po Kristově boku jako u svatební tabule.

A to není všechno. V prostoru vedle Krista můžeme vidět velké písmeno „V“, což je symbol svaté ženy. A mezi pozadím a postavami zase velké písmeno „M“, což je očividně iniciála Máří Magdaleny. Ale všechno nemusí být tak, jak se na první pohled zdá. Pokud však existuje reálný detail, který sem nezapadá, je to ruka držící dýku. Ale čím tato ruka je není vůbec zřejmé.

Leonardo patrně pouze doslovně interpretoval Lukášovo evangelium, které se výslovně zmiňuje o ruce jako o symbolu zrady či skrytého nebezpečí. Je snad tato ruka vše co je vidět z postavy Jidáše? V tom případě by celá společnost čítala čtrnáct postav, ne třináct. Zbylo by tak místo pro další osobu. Třeba pro Máří Magdalenu?

Prof. Roberto Giacobbo, Autore de „Il Secredi di Leonardo“ k tomu říká:

„Ne. Obličej Máří Magdaleny nemůže být ten, který Leonardo namaloval na svou Poslední večeři. Nedávno jsem dokončil publikovaný výzkum, kde jsem napsal jak se věci mohly seběhnout. Ale nejprve se pokusme uvést do kontextu Leonardovu situaci během tvorby této malby. Tato malba byla objednána na zakázku představitele kláštera Santa Maria delle Grazie. S tímto převorem vedl Leonardo ostré diskuze, protože mu bylo vyčítáno, že nedokončil dílo včas. Vasari zapsal, že jednoho dne Leonardo převorovi odsekl pěkně od plic. „Pokud mě nepřestanete obtěžovat, namaluji Jidášovi Váš obličej.“ Proč? Leonardo byl několikrát spatřen, jak sedí před malbou s hlavou v dlaních a hluboce ponořen do složitých myšlenek hledal nějaké řešení. Měl totiž obrovský problém. Jak zobrazit tváře Krista a Jidáše. U tváře Kristovi nakonec řešení našel. Vycházel z portrétů mladého Ježíše, které sám namaloval před lety. Ale Jidášovu tvář nikdy nestvořil. Byl by to i velmi nebezpečný pokus jelikož v té době se dala realita znázornit pouze pomocí malby. Fotografie, televize, ani žádné jiné obrazy neexistovaly. Představte si ty následky kdyby Jidášův obličej nějak, nebo něčím připomínal obličej muže, který byl v té době naživu. Jeho život by byl zničen. A tak se mohl Leonardo rozhodnout, že ho vyobrazí tak, jak je psáno Lukášově evangeliu. S jednou rukou na stole a druhou třímající dýku jako symbol zrady. V tomto bodě zjišťujeme, že máme nějak moc apoštolů. Z dvanácti je jich teď třináct. Tedy pokud budeme souhlasit, že ruka, kterou vidíme, patří Jidášovi. Kdo je tedy tou dodatečnou postavou u stolu s Ježíšem? Kdo jiný než Kristova matka. Přirozeně. Podle interpretace Leonarda da Vinci je to ta matka, kterou Leonardo vždy zobrazoval po Kristově boku. Ta matka, která přivedla Ježíše na svět skrze neposkrvněné početí. Ta, která jej doprovázela při prvním zázraku na svatbě v Káji. Ta matka, která mu byla po boku když stoupal na kalvárii. Ta matka, která plakala u paty kříže. Ta matka, která vzala Krista do náručí s křesťanskou pietou když jej z kříže sejmuli. Ta žena, která byla vzata na nebesa, jak se píše ve Svatém písmu. Leonardo pravděpodobně umístil tuto ženu po jeho boku jako matku, kterou sám hluboce postrádal. Protože je známo, že měl se svou matkou velmi problematický vztah. A měl nedostatek rozhodujících zkušeností. Zároveň bych chtěl zdůraznit, že Leonardo nikdy neidentifikoval tváře všech postav kolem stolu u poslední večeře. Vše co jsme zjistili je výsledek nejnovějších interpretací jiných badatelů. Takže, když říkáme, že ten a ten je svatý Matouš nebo svatý Jan nejde o žádné dedukce nebo odkazy, které nám zanechal Leonardo a tak může být celá záhada otevřená diskuzi. Ale Leonardo malovat Pannu Marii mnohokrát. Objevuje se v mnoha jeho dílech. A tak jsme se jali studovat všechny její podoby, které Leonardo zobrazil. Víme, že byl zručný malíř. Věděl by jak rozlišit dvojčata tak, aby se dalo rozpoznat jedno od druhého. Ovšem to je jen hypotetický příklad. Studovali jsme jak maloval Pannu Marii a měli jsme štěstí, protože jsme objevili malbu, ze které se Mariin obličej a obličej postavy zobrazené na Poslední večeři perfektně shodují.

To je objektivní důkaz. Leonardo namaloval Pannu Marii vedle Krista v jednom z nejobtížnějších momentů jeho života. V takovém okamžiku by člověk, podle Leonarda, neměl být separován od těch, které miluje. Také bychom měli mít na paměti, že Panna Marie je Madona, obrovsky důležitá postava v historii křesťanství. Celkově vzato, toto může být řešení. Toto je ta žena. Toto je ta *svatá* žena. Toto je Panna Marie po Kristově boku, nejen nějaká Máří Magdalena, ale Madona. Panna Marie – Kristova matka.“

Kdo je tedy vlastně postava sedící po Ježíšově pravici? Máří Magdalena? Kristova Matka? A nebo opravdu svatý Jan? To zcela jistě ví jenom Leonardo. A tak nám i nadále zbývá prostor pro vlastní představivost.

Zbývá ještě odpovědět na otázku, kterou zastánci teorie o přítomnosti Máří Magdaleny u stolu po pravici Ježíše, nepokládají. A sice: Byl-li Leonardo da Vinci přesvědčen o důležitosti Máří Magdaleny v křesťanství, proč ji na žádný obraz nenamaloval? Máří Magdalena patří mezi často zobrazované osoby. Umělci ji rádi malují ve scénách ukřižování. Skrze ni vyjadřují bolest. S dlouhými rozpuštěnými vlasy a dramatickými pohyby rukou je živoucím ztělesněním zármutku a beznaděje. Máří Magdalena pláče na *Ukřižování* od Masaccia, na *Oplakávání Krista* od Botticelliho a na *Kladení do hrobu* od Raffaela. Ano, Máří Magdalena pláče všude, ať už jako Kristova učednice nebo jeho „manželka“, jen ne na obrazech Leonarda da Vinci....

11. Odhalení skutečného tajemství

Je dobře, že existují tajemství, věci ne zcela jasné a neprobádané. Kdyby neexistovala tajemství, byla by to určitě nuda. To co člověk nezná, ho vždycky přitahovalo a přitahuje i dnes. A když se člověk pokusí odhalit nějaké tajemství, může se stát, že narazí na věci a fakta, ke kterým by se jinak nedostal. Se záhadami a tajemstvími je ale třeba nakládat opatrně. Jsou některé věci, jejichž význam a podstatu se již nikdy nepodaří objasnit, protože se odehrály příliš dávno a navíc ani neexistují přímé důkazy ve formě písemných svědectví té doby (je třeba dávat velký pozor na falzifikáty). Sem spadají i naše informace o počátcích křesťanství, ale i odhalení podstatně novější. V mnoha případech je možné se na základě seriózního studia dostupných materiálů jenom přiblížit k tomu, abychom pochopili jak se některé události mohly stát. A nebo se mohly udát také úplně jinak....

Je třeba určitý, a ne malý, nadhled, aby člověk nepodleh klamu nebo lži, minimálně nepravdě. Pořád je třeba konfrontovat to, co z různých publikovaných materiálů vstřebám především s osobní zkušeností a vědomostmi. Slepě přijímat mnohá publikovaná fakta, která se na první pohled tváří jako seriózní informace, může být nebezpečné.

Prameny

„Zásadní“ zdroje, ze kterých jsem čerpal při své práci:

Michael Baigent, Richard Leigh, Henry Lincoln, Svatá krev a svatý grál, (*Holy Blood and the Holy Grail*), Rybka Publishers 2006

Linn Picknett, Clive Prince, Tajemství templářů, Tajní strážcové pravdy o skutečné totožnosti Ježíše Krista, (*The Templar Revelation*), Pavel Dobrovský – BETA a Jiří Ševčík 2006

Marie-France Etchegoin, Frédéric Lenoir, Pátrání po Šifře mistra Leonarda, (*Code Da Vinci: L'Enquete*), Albatros 2005

Bart D. Ehrman, Šifra mistra Leonarda, Pravda a smyšlenky, (*Truth and Fiction in The Da Vinci Code*), Knižní klub 2005

Videodokument Projekt da Vinci, Hledání pravdy, (*The Da Vinci Project, Seeking The Truth*), Mediane and Master Music Ltd. 2006

Film Šifra mistra Leonarda (*The Da Vinci Code*), Columbia Pictures Industries, Inc., Sony Pictures Home Entertainment, Inc. 2006